

Kommunernes regnskaber og budgetter 2022/2023

Regnskabsoverskud og fortsat høj nettoformue

*Kommunernes regnskaber og budgetter 2022/2023
– Regnskabsoverskud og fortsat høj nettoformue*

© VIVE og forfatterne, 2023

e-ISBN: 978-87-7582-224-9

Forsidefoto: Lars Degnbol/VIVE

Projekt: 210544

Finansiering: VIVE

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

VIVEs styringsnøgletal for kommunernes økonomistyring er nu blevet opdateret med regnskabstal for 2022 og budgettal for 2023. I denne rapport afdækkes de væsentligste tendenser i kommunernes regnskabsresultater på baggrund af det uvægtede gennemsnit i nøgletallene for alle landets 98 kommuner (kaldet "gennemsnitskommuner"). Derudover afdækkes også variationer mellem kommunerne. Styringsnøgletallene er en integreret del af ECO Nøgletal og kan frit tilgås via VIVEs hjemmeside: <http://eco.vive.dk/styring>.

VIVEs styringsnøgletal for kommunerne består af 15 nøgletal, der viser hovedtræk og delelementer i kommunernes budgetter og regnskaber. Nøgletallene udgør en standardiseret resultatopgørelse (12 nøgletal), som svarer til den præsentationsform, de fleste kommuner anvender i deres regnskaber. De resterende 3 nøgletal omhandler kommunernes nettoformue eller -gæld.

Ulrik Hvidman

Forsknings- og analysechef for VIVE Styring og Ledelse

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	5
<hr/>	
1 Indledning	6
<hr/>	
2 Gennemsnitskommunens regnskabsresultat	7
<hr/>	
3 Det skattefinansierede driftsresultat	9
<hr/>	
4 Budgetpræcisionen i serviceudgifterne	13
<hr/>	
5 Det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning	14
<hr/>	
6 Kommunernes finansielle stilling	17
<hr/>	
7 Årets resultat og finansiell egenkapital	22

Hovedresultater

I denne rapport tager vi en temperaturmåling på den gennemsnitlige kommunes økonomiske situation, og vi ser på gennemsnitskommunens økonomiske resultater for 2022 i et flerårigt perspektiv ved hjælp af VIVEs økonomiske styringsnøgletal. Med gennemsnitskommunen menes det uvægtede gennemsnit i nøgletallene for alle landets 98 kommuner.

Rapporten fremhæver tre væsentlige resultater:

For det første har gennemsnitskommunen i 2022 noteret sig et driftsoverskud på det skattefinansierede område på knap 2.800 kr. pr. indbygger. Der er tale om det næstmindste overskud, siden der i 2011 blev indført skærpede sanktioner knyttet til overholdelsen af kommunernes samlede serviceramme. Overskuddet på den skattefinansierede drift skal bl.a. bruges til at dække udgifter til anlægsinvesteringer. Driftsoverskuddet dækker næsten udgifterne til anlægsinvesteringer for gennemsnitskommunen i 2022.

For det andet viser vores opgørelse, at gennemsnitskommunen har et regnskabsoverskud, dvs. et skattefinansieret resultat i alt inkl. jordforsyning, på knap 100 kr. pr. indbygger i 2022. Dermed fortsætter en mangeårig tendens med et positivt skattefinansieret resultat i gennemsnitskommunen. Idet driftsoverskud og anlægsudgifter har omtrent samme størrelse, kan regnskabsoverskuddet henføres til et overskud fra jordforsyning.

Fakta om undersøgelsen

Alle data stammer fra oplysninger om kommunernes budgetter og regnskaber i Danmarks Statistikbank.

VIVE har samlet dataene i "VIVEs styringsnøgletal", som er tilgængelige på <http://eco.vive.dk/styring>.

For de præcise definitioner af de enkelte nøgletal henvises til nøgletalsforklaringerne på <http://eco.vive.dk/styring/Styringsnøgletal-Tolkning-og-forklaringer.pdf>.

For det tredje er gennemsnitskommunens finansielle stilling – efter en længere årrække med stigende finansiell egenkapital – blevet en smule reduceret fra 2021 til 2022. Den finansielle stilling ved udgangen af 2022 er dog fortsat den næststærkeste siden kommunalreformen i 2007. Gennemsnitskommunens finansielle egenkapital (som er et andet begreb for nettoformue) ligger i 2022 således på -6.500 kr. pr. indbygger.

1 Indledning

Denne rapport gennemgår kommunernes regnskabsresultater for 2022 og ser på udviklingen siden 2007. Formålet er at tegne et gennemsnitsbillede for kommunerne på en række centrale nøgletal med betydning for den kommunale økonomistyring. Resultaterne afdækkes på baggrund af det uvægtede gennemsnit i nøgletallene for alle landets 98 kommuner (kaldet "gennemsnitskommunen").

For det første opgør vi gennemsnitskommunernes samlede skattefinansierede resultat for 2022. For det andet ser vi nærmere på kommunernes driftsresultat, herunder også om kommunerne gennemsnitligt set kan finansiere deres nettoanlægsudgifter. For det tredje ser vi på, om budgettet for serviceudgifterne overholdes. For det fjerde sammenligner vi det samlede resultat i både budget og regnskab med tidligere år. For det femte opgøres udviklingen i kommunernes finansielle egenkapital, dvs. deres nettoformue eller -gæld. Endelig sammenholder vi det samlede skattefinansierede resultat med den finansielle egenkapital for kommunerne enkeltvis for at tegne et billede af robustheden i kommunernes økonomiske situation.

Nøgletallene for gennemsnitskommunen er opgjort som *uvægtede* gennemsnit for landets 98 kommuner. Alle kommuner tæller med andre ord lige meget i beregningen af nøgletallene for gennemsnitskommunen, og der er ikke kompenseret for indbyggertallet i de enkelte kommuner. Nøgletallene vises generelt i faste priser, medmindre andet er angivet.

VIVE opdaterer årligt de 15 styringsnøgletal, som rapporten er baseret på. Nøgletallene for alle 98 kommuner kan frit tilgås på <http://eco.vive.dk/styring>. Som støtte for læsningen af rapporten henvises der i øvrigt til de detaljerede nøgletalsforklaringer på <http://eco.vive.dk/styring/Styringsnøgletal-Tolkning-og-forklaringer.pdf>.

2 Gennemsnitskommunens regnskabsresultat

Det samlede skattefinansierede resultat består af tre hovedelementer: det skattefinansierede driftsresultat, de skattefinansierede nettoanlægsudgifter og resultatet af den kommunale jordforsyning. Tabel 2.1 viser disse nøgletal for 2022 opgjort som kr. pr. indbygger i 2023-priser.

Tabel 2.1 Udvalgte nøgletal for gennemsnitskommunens økonomiske resultater. Kroner pr. indbygger (2023-priser).

Gennemsnitskommunens regnskabsresultat	Budget 2022	Regnskab 2022	Budget-afvigelse
Skattefinansieret driftsresultat	3.205	2.798	-407
Skattefinansieret nettoanlæg	-2.623	-2.801	-178
Resultat vedrørende jordforsyning	25	117	91
Skattefinansieret resultat i alt inkl. jordforsyning	607	114	-494

Anm.: Indtægter og mindreforbrug vises med positivt fortegn.

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Fire forhold er værd at berøre.

Det skattefinansierede driftsresultat kaldes ofte også driftsoverskuddet, da det viser, hvor meget større indtægterne fra skatter og generelle tilskud er end kommunens skattefinansierede udgifter. Overskuddet på den skattefinansierede drift skal primært bruges til at dække anlægsinvesteringer, afdrag på lån og til at styrke kassebeholdningen. Driftsoverskuddet fra regnskabet var 2.798 kr. pr. indbygger i 2022 for gennemsnitskommunen. Overskuddet var dermed 407 kr. mindre pr. indbygger end det budgetterede niveau, som lå på 3.205 kr. pr. indbygger for gennemsnitskommunen.

De skattefinansierede nettoanlægsudgifter lå i regnskabet for 2022 på 2.801 kr. pr. indbygger for gennemsnitskommunen. Det ligger tæt på gennemsnittet for perioden 2007-2021, som til sammenligning er 2.748 kr. pr. indbygger (2023-pl.). Regnskabsresultatet for nettoanlægsudgifterne i 2022 lå 178 kr. højere pr. indbygger end det budgetterede niveau.

Resultatet vedrørende jordforsyning, som dækker over kommunernes køb og salg af byggegrunde, ligger i 2022 på 117 kr. pr. indbygger, hvilket er højere end de budgetterede 25 kr. pr. indbygger.

Det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning udgøres af summen af det skattefinansierede driftsresultat og resultatet vedrørende jordforsyning fratrukket de skattefinansierede nettoanlægsudgifter. Resultatet ligger i 2022 på 114 kr. pr. indbygger for gennemsnitskommunen.

3 Det skattefinansierede driftsresultat

Det skattefinansierede driftsresultat beskriver forholdet mellem de løbende indtægter og driftsudgifter tillagt årets nettorenter. For at opnå balance i det samlede skattefinansierede resultat over tid skal en kommunes overskud på driften være tilstrækkeligt stort til at finansiere nettoanlægsudgifterne. Herudover skal det også kunne dække udgifter til afdrag på lån samt et eventuelt behov for styrkelse af likviditeten. Udviklingen i det skattefinansierede driftsresultat over tid skal ses i lyset af, at der siden 2011 har været skærpede sanktioner¹, hvis ikke kommunerne tilsammen holder de budgetterede og realiserede serviceudgifter inden for det serviceloft, som aftales mellem KL og regeringen i den årlige økonomiaftale². Udviklingen skal også ses i lyset af, at staten har overfinansieret kommunerne i økonomiaftalerne fra og med 2013. Overfinansieringen skal forstås sådan, at kommunerne i økonomiaftalen har fået større finansiering, end udgiftslofterne tillader dem at bruge.

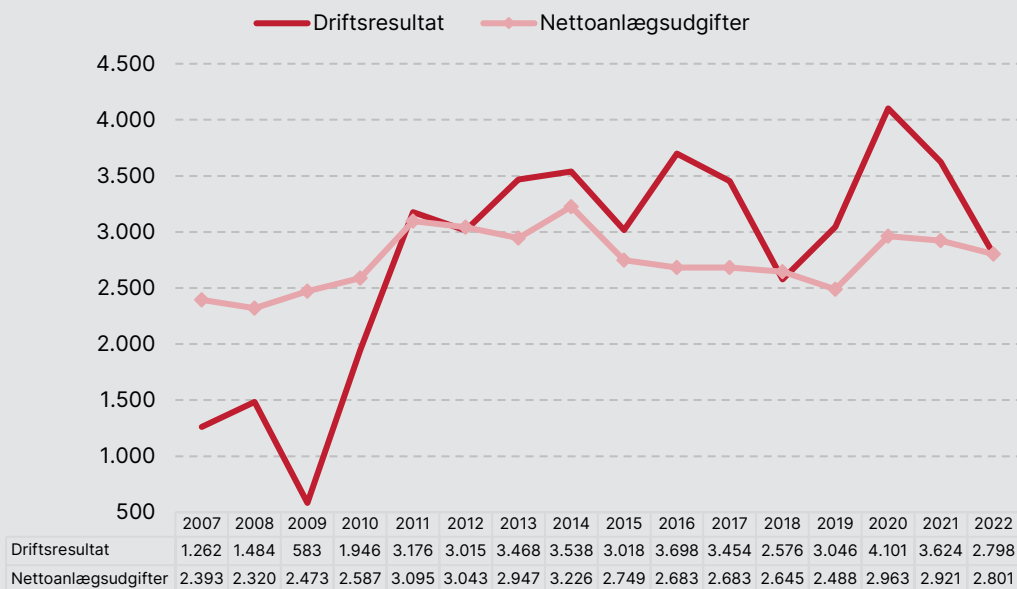
Figur 3.1 viser gennemsnitskommunens skattefinansierede driftsresultat og nettoanlægsudgifter fra 2007-2022. I årene lige efter kommunesammenlægningerne i 2007 var gennemsnitskommunen ikke i stand til at finansiere dens nettoanlægsudgifter på baggrund af dens skattefinansierede driftsresultat. Det ændrede sig efter 2012, hvor gennemsnitskommunens driftsoverskud oversteg nettoanlægsudgifterne i alle år med en enkelt undtagelse i 2018. I 2022 ligger driftsresultatet et stykke under resultatet fra de forrige år, og på det næstlaveste niveau siden 2010, jf. Figur 3.1.

Driftsoverskuddet ligger for gennemsnitskommunen marginalt under de skattefinansierede nettoanlægsudgifter og finansierer kun næsten anlægsudgifterne. Resultatet markerer dermed et afbræk fra den generelle tendens siden 2013, hvor driftsoverskuddet de fleste år har ligget markant over anlægsudgifterne, jf. Figur 3.1.

¹ Se fx <https://www.vive.dk/da/udgivelser/sanktionslovgivningen-og-kommunernes-oekonomiske-styring-yz2dnbv1/>

² Siden 2014 har "serviceloftet" for kommunerne været en integreret del af budgetloven. Loftet fastsættes under de årlige økonomiforhandlinger mellem regeringen og KL som en ramme for, hvor store kommunernes samlede serviceudgifter må være. Serviceloftet gælder for kommunerne under ét.

Figur 3.1 **Udviklingen i skattefinansieret driftsresultat og nettoanlægsudgifter opgjort som kroner pr. indbygger (2023-priser)**

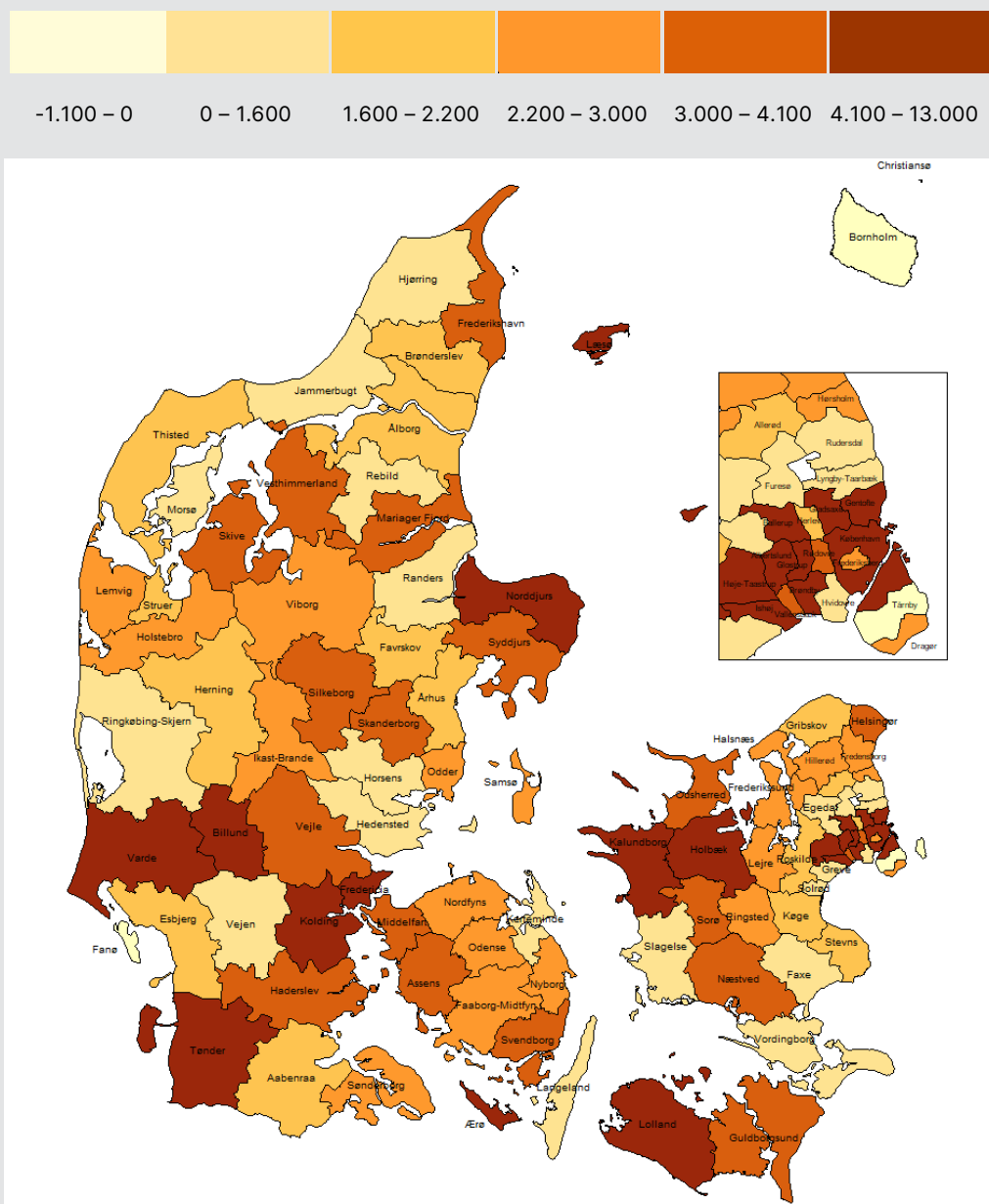
Anm.: Den mørkerøde linje viser størrelsen på driftsresultatet, mens den lyserøde viser størrelsen på nettoanlægsudgifterne.

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Figur 3.2 viser landsfordelingen over det skattefinansierede driftsresultat pr. indbygger i 2022. Som de foregående år er der stor spredning i kommunernes driftsresultater. Den lyseste farve indikerer et driftsunderskud, lysere farver indikerer et mindre overskud, mens mørkere farver indikerer et større overskud. De fleste kommuner med relativt store driftsoverskud ligger umiddelbart nord og vest for København og i det sydlige Jylland. Omvendt havde en række nordsjællandske kommuner relativt små driftsoverskud, hvilket også gør sig gældende for de fleste nordjyske kommuner.

Syv kommuner opnåede i 2022 et driftsoverskud på mere end 5.000 kr. pr. indbygger, mens 31 kommuner havde et driftsoverskud på mindre end 2.000 kr. pr. indbygger, hvoraf tre havde et driftsunderskud. Til sammenligning opnåede 10 kommuner et driftsoverskud på mere end 5.000 kr. pr. indbygger i 2021, mens kun 14 kommuner opnåede et driftsoverskud på mindre end 2.000 kr. pr. indbygger.

Figur 3.2 Landsfordelingen over det skattefinansierede driftsresultat i 2022 opgjort som kroner pr. indbygger (2023-priser)

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Tabel 3.1 viser detaljerne i budget og regnskab for gennemsnitskommunens skattefinansierede driftsresultat i 2022. Tabellen giver et godt overblik over, hvor gode kommunerne har været til at ramme årets budget for resultatets forskellige delelementer. I VIVEs styringsnøgletal dækker det skattefinansierede driftsresultat over tre delelementer: 1) indtægter, 2) nettodriftsudgifter

og 3) nettorenter. Indtægterne opdeles yderligere i henholdsvis 1a) tilskud og udligning og 1b) skatter, mens nettodriftsudgifterne opdeles i henholdsvis 2a) serviceudgifter og 2b) overførselsudgifter mv.

Tabel 3.1 Udvalgte nøgletal for gennemsnitskommunens skattefinansierede driftsresultat opgjort som kroner pr. indbygger (2023-priser)

Gennemsnitskommunens driftsresultat	Budget 2022	Regnskab 2022	Budgetafvigelse
1 Indtægter	74.564	74.162	-402
1a Tilskud og udligning	18.930	18.492	-439
1b Skatter	55.633	55.670	37
2 Nettodriftsudgifter	-71.241	-71.172	69
2a Serviceudgifter	-50.787	-51.692	-905
2b Overførselsudgifter mv.	-20.454	-19.480	973
3 Nettorenter	-118	-192	-74
Skattefinansieret driftsresultat	3.205	2.798	-407

Anm.: Indtægter og mindreforbrug (merindtægt) vises med positivt fortegn.

Budgettallene er ikke korrigeret for de 1,4 mia. kr., som kommunerne har modtaget som kompensation for merudgifter på service som følge af covid-19, ukrainske flygtninge i 2022.

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Ser vi først på indtægtssiden, er forskellen mellem budget og regnskab i 2022 en mindreindtægt på 402 kr. for gennemsnitskommunen. Der er dermed tale om en budgetafvigelse, der ligger omtrent på niveau med forrige år med undtagelse af 2020, der var et atypisk år. Således var gennemsnitsresultatet for 2021 en mindreindtægt på 216 kr. pr. indbygger, i 2019 en merindtægt på 300 kr. pr. indbygger og i 2018 en mindreindtægt på 595 kr. pr. indbygger (2023-priser).

På udgiftssiden er der i 2022 et mindreforbrug på nettodriftsudgifter for gennemsnitskommunen på 69 kr. pr. indbygger. Som det fremgår af Tabel 3.1, udgøres mindreforbruget for gennemsnitskommunen vedrørende nettodriftsudgifter af et merforbrug på 905 kr. pr. indbygger på serviceudgifter³ og et mindreforbrug på overførselsudgifter mv. på 973 kr. pr. indbygger. Endelig viser 2022-regnskabet, at gennemsnitskommunens nettorenteudgifter ligger på 192 kr. pr. indbygger.

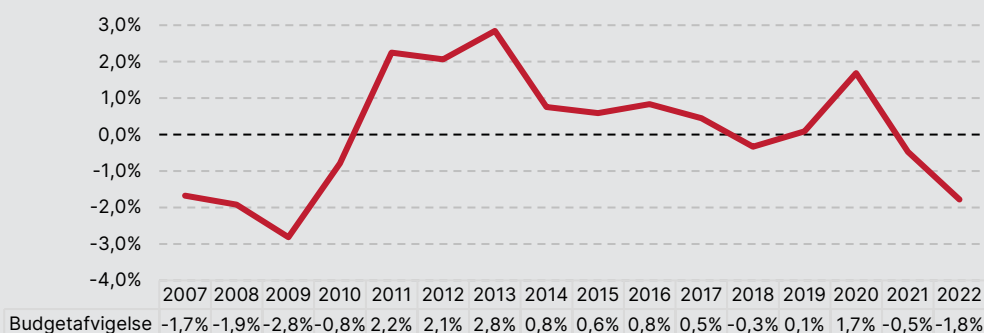
³ Udgifterne er ikke korrigeret for 1,4 mia. kr., som kommunerne har modtaget som kompensation for merudgifter på service som følge af covid-19, ukrainske flygtninge i 2022.

4 Budgetpræcisionen i serviceudgifterne

Kommunernes evne til at sikre størst mulig overensstemmelse mellem de budgettede og de faktisk afholdte udgifter til service, også kaldet budgetpræcisionen, er en god indikator for kvaliteten af kommunernes økonomistyring.

Figur 4.1 viser den procentvise budgetafvigelse i serviceudgifterne for gennemsnitskommunen fra 2007 og frem. Årene fra 2007 til 2013 så væsentligt større budgetafvigelser end i årene fra 2014 til 2019, hvor der var relativt høj præcision. De seneste år har set større udsving i gennemsnitskommunens budgetpræcision med en relativt stor budgetafvigelse på 1,7 % i 2020, en mindre afvigelse på -0,5 % i 2021 og senest en større afvigelse på -1,8 % i 2022. Budgetafvigelserne i 2020-2022 skal dog tolkes forsigtigt, idet budgettet ikke er korrigeret for de beløb, som kommunerne i disse år modtog som kompensation for merudgifter på service som følge af særligt covid-19 og ukrainske flygtninge, efter budgettet var lagt. Det skal i den forbindelse bemærkes, kompensationen betyder, at kommunerne samlet set overholdt deres serviceramme disse år, selvom det i Figur 4.1 fremstår som budgetoverskridelser.

Figur 4.1 **Udviklingen i gennemsnitskommunens budgetpræcision på serviceudgifterne. Procentvis afvigelse (positive værdier er mindreforbrug).**

Anm.: Figuren viser en opgørelse på uvægtet gennemsnit, dvs. små kommuners afvigelse tæller lige så meget som store kommuners. I den samlede kommunale økonomi for alle kommunerne har en tilsvarende kurve over serviceudgifterne korrigeret for merudgifter mv. ligget over nul i alle årene siden 2011, når der er taget højde for de kompensationer kommunerne har modtaget for merudgifter til covid-19, ukrainske flygtninge mv.

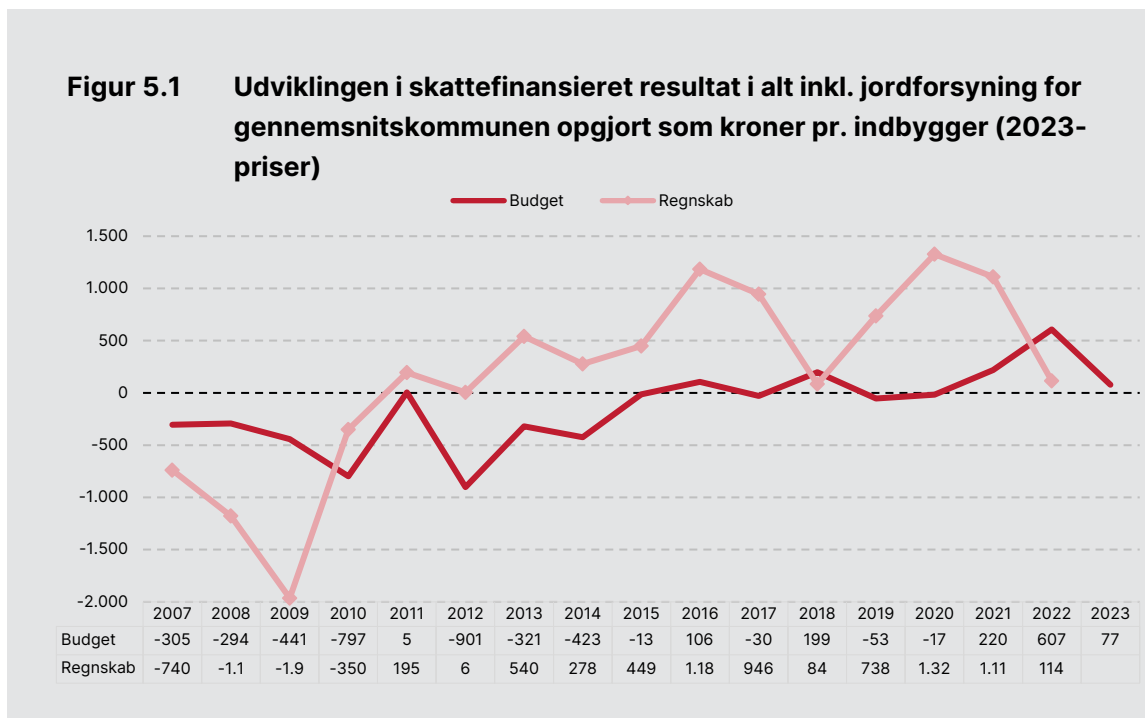
Der er ikke korrigeret for eventuelle merudgifter som følge af DUT mv. efter budgettets vedtagelse. Tallene er heller ikke korrigeret for de 1,4 mia. kr., 0,9 mia. kr. og 1,4 mia. kr., som kommunerne i henholdsvis 2020, 2021 og 2022 modtog som kompensation for merudgifter på service relateret til covid-19, ukrainske flygtninge m.m.

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

5 Det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning

For kommuner er det relevant at se på det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning, som angiver balancen mellem alle kommunens indtægter og udgifter. Figur 5.1 viser udviklingen i det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning for gennemsnitskommunen i budgettet og regnskabet siden 2007.

Siden 2010 har der været en tendens til, at gennemsnitskommunen har opnået et positivt skattefinansieret resultat. Resultatet i 2022 følger denne tendens. Gennemsnitskommunen har haft et regnskabsoverskud inkl. anlæg og jordforsyning på 114 kr. pr. indbygger. Det er et lidt under det budgetterede niveau for 2022, som lød på 607 kr. pr. indbygger. Gennemsnitskommunen har dermed i 2022 lagt mindre til kassebeholdningen end budgetteret. I 2023 budgetterer gennemsnitskommunen med et samlet skattefinansieret resultat på 77 kr. pr. indbygger.

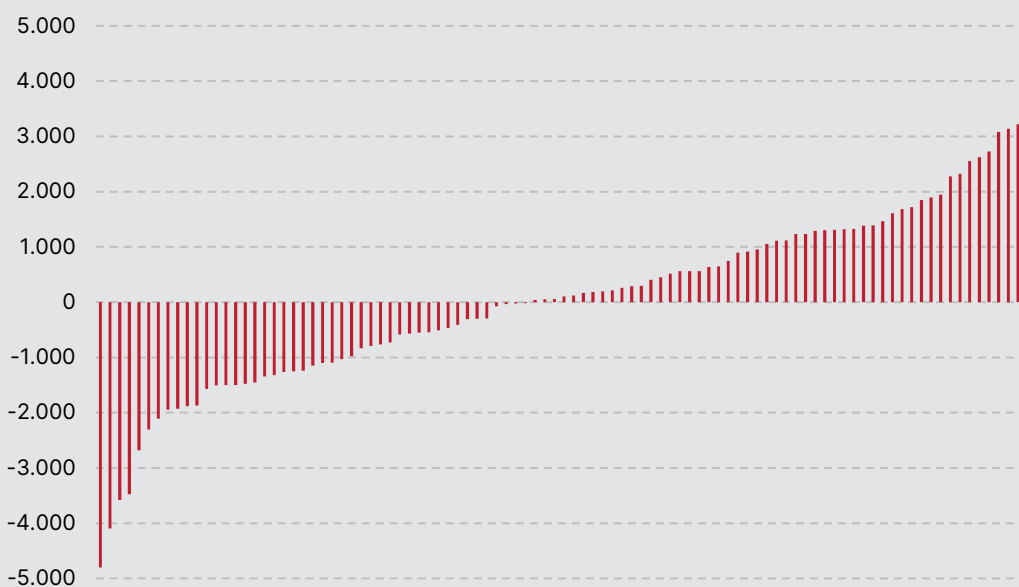

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Selvom gennemsnitskommunen opnår et positivt skattefinansieret resultat, kan billedet se anderledes ud i kommunerne enkeltvis.

Figur 5.2 viser spredningen i kommunernes skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning i 2022. I alt er der 53 kommuner, som har et positivt samlet resultat i 2022, og 45 som har et samlet negativt resultat.

Figur 5.2 Spredningen i kommunernes skattefinansierede resultat i alt i 2022 inkl. jordforsyning opgjort som kroner pr. indbygger (2023-priser)

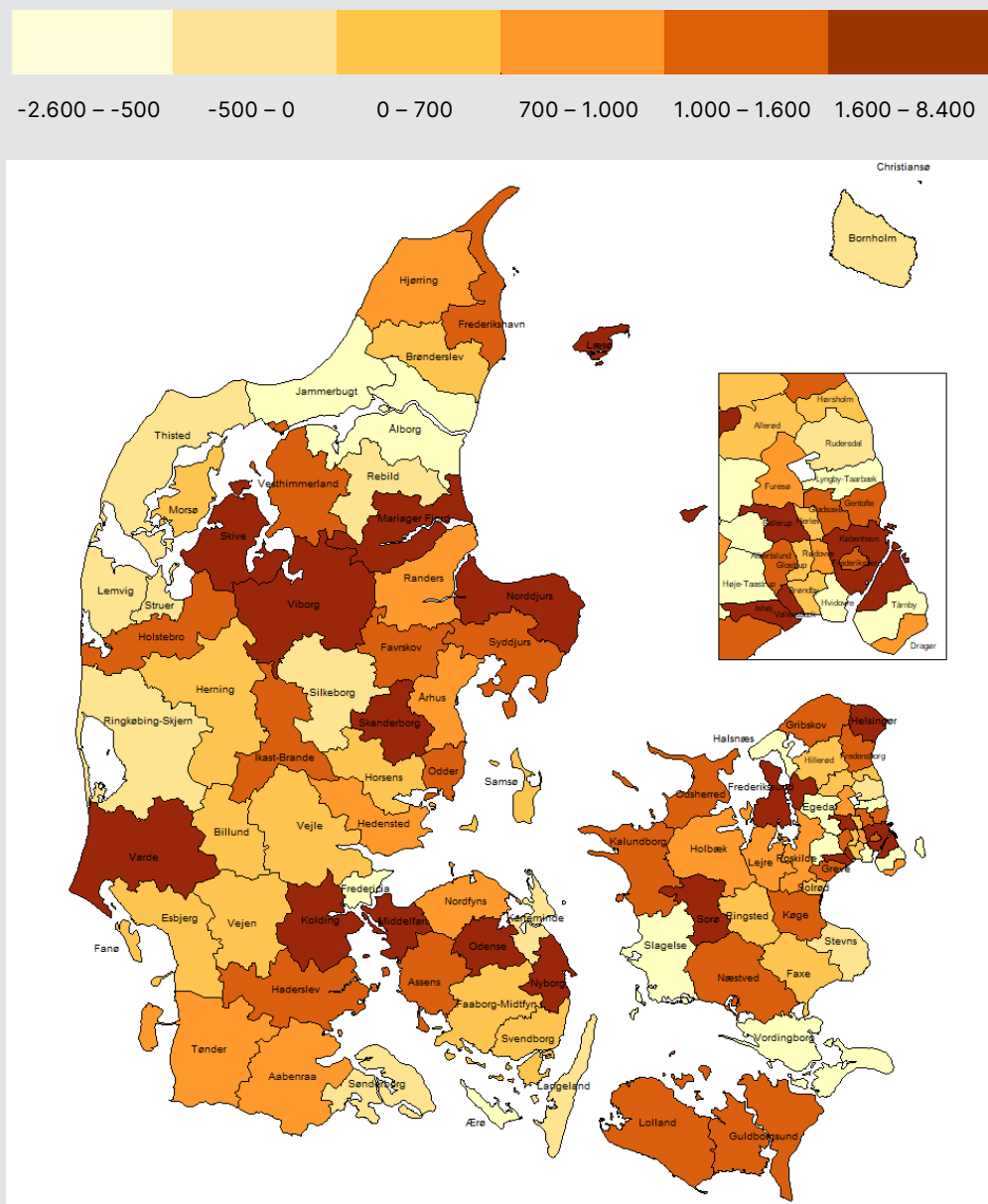
Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Man kan også se på fordelingen af over- og underskud rent geografisk.

Figur 5.3 viser landsfordelingen over det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning. Der vises et treårigt gennemsnit fra 2020-2022, fordi enkelte år kan være følsomme over for udsving, som ikke siger så meget om kommunernes økonomiske resultater generelt. Lysere farver indikerer et mere negativt og mørkere farver et mere positivt resultat.

Over en treårig periode har flertallet af kommunerne et samlet resultat, der enten viser overskud eller er tæt på at være i balance. Med de to lyseste farver ser vi dog også, at der er 24 kommuner, som over tre år har haft et negativt skattefinansieret resultat inkl. jordforsyning. Kortet viser ingen entydige tendenser. Der er dog en svag tendens til, at flere kommuner i særligt Øst- og Midtjylland, har relativt store overskud. Omvendt har en større andel af kommunerne i Nordjylland og Sydsjælland relativt små overskud eller underskud.

Figur 5.3 Landsfordelingen over det gennemsnitlige skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning i perioden 2020-2022 opgjort som kroner pr. indbygger (2023-priser)

kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

6 Kommunernes finansielle stilling

Finansiell egenkapital er et nyttigt kommunaløkonomisk nøgletal til at skabe overblik over kommunernes finansielle stilling. Den finansielle egenkapital er således summen af den kortfristede og langfristede formue/gæld, og nøgletallet udtrykker dermed den samlede skattefinansierede formue⁴.

Figur 6.1 præsenterer udviklingen i gennemsnitskommunens finansielle egenkapital i løbende priser. Til sammenligning vises også gennemsnitskommunens langfristede formue/gæld. Forskellen mellem de to kurver udgøres af den kortfristede formue/gæld.

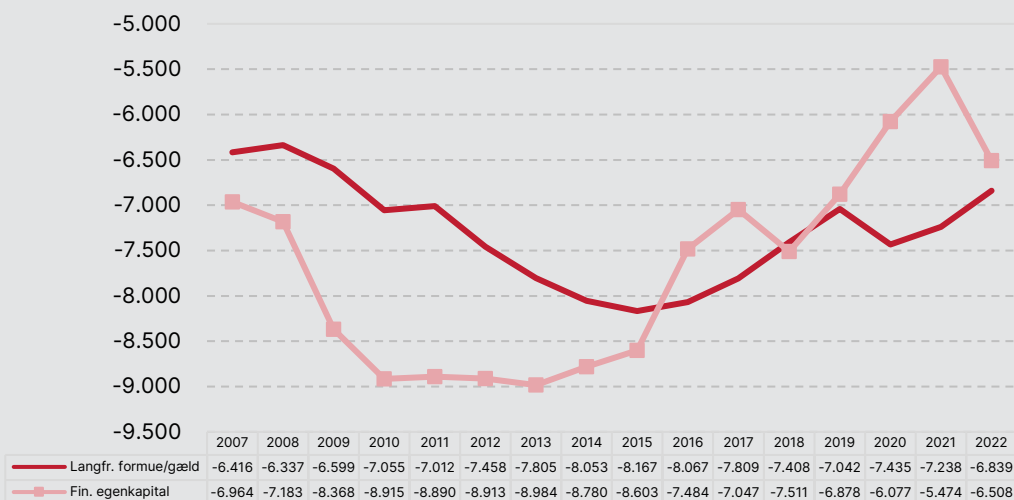
Figur 6.1 viser, at efter en længere årrække med stigende egenkapital er gennemsnitskommunens finansielle egenkapital faldet fra 2021 til 2022. Den finansielle egenkapital ultimo 2022 ligger dog stadig på det næsthøjeste niveau i hele den undersøgte periode siden kommunalreformen i 2007. Fra 2010 til 2013 har niveauet ligget forholdsvist stabilt, men siden 2013 er den finansielle egenkapital generelt forbedret trods et mindre dyk i 2018 og et fald igen i 2022. Gennemsnitskommunens finansielle egenkapital er således gået fra -9.000 kr. pr. indbygger i 2013 til -6.500 kr. pr. indbygger i 2022. At betragte ud fra dette styringsnøgletal er gennemsnitskommunen med andre ord bedre finansielt stillet ved udgangen af 2022, end det har været tilfældet, hvis vi skuer 8-10 år tilbage i tiden. Nettogælden er løbende blevet mindre⁵.

Det fremgår videre af figuren, at den *langfristede nettoformue* er blevet forøget fra 2021 til 2022. Faldet i den finansielle egenkapital er dermed udtryk for et fald i den kortsigtede nettoformue.

⁴ Med skattefinansieret formue menes kommunens samlede nettoformue ekskl. nettogælden i ældreboliger og eventuelle indskud i Landsbyggefonden samt ekskl. aktier og andelsbeviser mv. på funktion 9.32.21 (kontoens saldo består i de fleste kommuner i overvejende grad af midler henført til kommunens ejerskab af selskabsjorte forsyningsvirksomheder). Eventuelle mellemregninger med forsyningsvirksomheder indgår som en del af den kortfristede skattefinansierede nettoformue. For en nærmere beskrivelse af nøgletallet samt den anvendte kontoplansafgrænsning henvises til VIVEs notat om tolkning og forklaring af VIVEs styringsnøgletal: <http://eco.vive.dk/styring/Styringsnøgletal-Tolkning-og-forklaringer.pdf>.

⁵ En medvirkende årsag til den stigende finansielle egenkapital er, at kommunerne fra og med 2013 er blevet overfinansieret i de årlige økonomiaftaler mellem regeringen og KL.

Figur 6.1 Udviklingen i finansiel egenkapital for gennemsnitskommunen i kroner pr. indbygger, 2007-2022 (løbende priser)

Note: Finansiel egenkapital er vist i løbende priser i overensstemmelse med almindelig praksis.

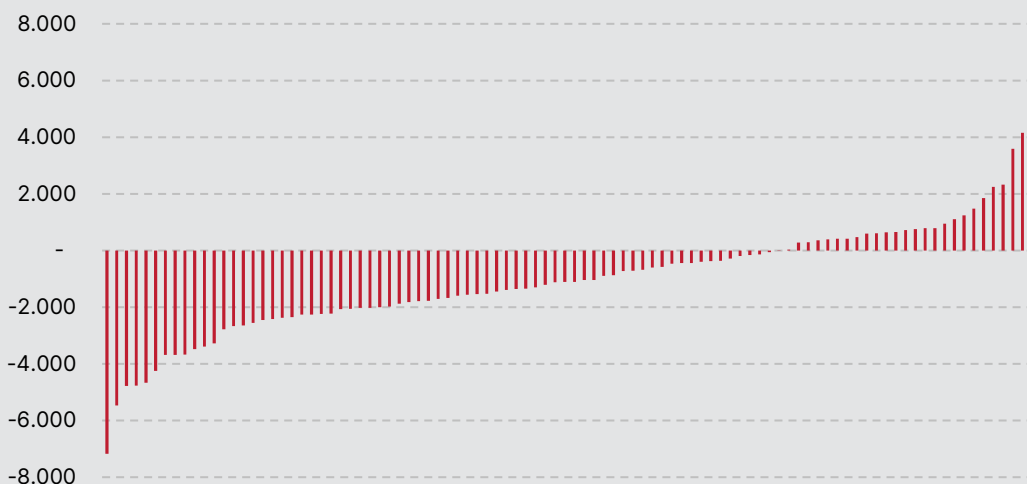
Samsø og Furesø Kommuner er i alle år udeladt fra opgørelsen af den uvægtede gennemsnitlige finansielle egenkapital på grund af ekstreme værdier (Furesø Kommune har en finansiel egenkapital på mellem -49.000 og -67.000 kr. pr. indbygger i perioden fra 2007-2022, mens Samsø Kommune har en finansiel egenkapital på mellem -5.000 og -111.000 kr. pr. indbygger).

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Det fremgår af figur 6.1, at gennemsnitskommunens finansielle egenkapital er reduceret med 1.000 kr. pr. indbygger fra -5.500 kr. pr. indbygger ultimo 2021 til -6.500 kr. pr. indbygger ultimo 2022. Tallet for gennemsnitskommunen dækker imidlertid over betydelige variationer på tværs af kommunerne.

Figur 6.2 viser, hvor meget den finansielle egenkapital er ændret fra ultimo 2021 til ultimo 2022 på tværs af kommunerne. Det fremgår af figuren, at den finansielle egenkapital er faldet i flertallet af kommunerne. 71 kommuner kan således notere et fald i den finansielle egenkapital over det seneste år, mens 27 kommuner kunne notere en stigning. Det skal i tolkningen af figuren bemærkes, at de samme nominelle ændringer i den finansielle egenkapital vil se væsentligt forskellige ud, når de opgøres pr. indbygger for henholdsvis de befolkningsmæssigt små og store kommuner.

Figur 6.2 Ændring i hver enkelt kommunes finansielle egenkapital fra 2021 til 2022. Kroner pr. indbygger.

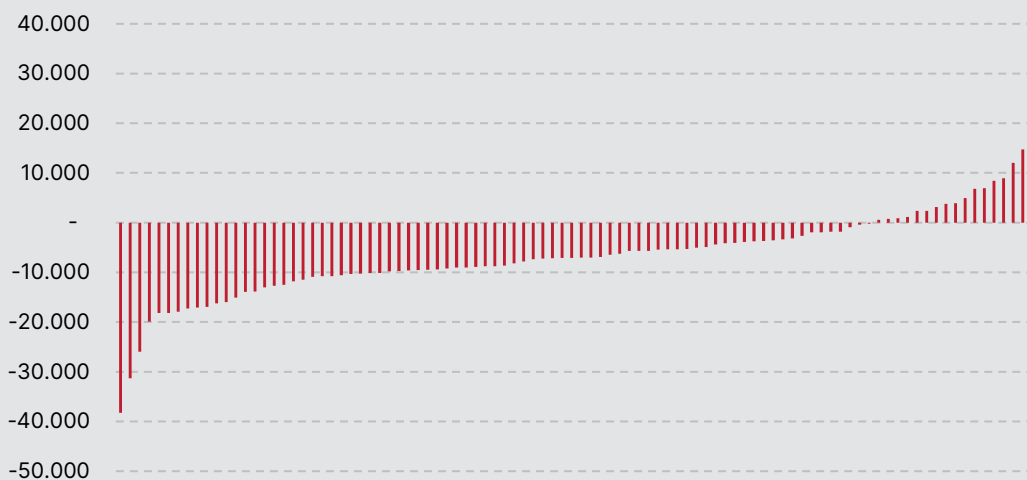
Note.: Der er i figuren set bort fra Samsø og Furesø Kommuner (se note til figur 6.1).

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Trods den generelle og brede reduktion af den finansielle egenkapital er der fortsat stor forskel i kommunernes finansielle stilling, hvilket fremgår af Figur 6.3, som viser spredningen i finansiell egenkapital i 2022. 30 % af kommunerne har en finansiell egenkapital, som enten er på mere end +10.000 kr. pr. indbygger eller mindre end -10.000 kr. pr. indbygger.

Idet nøgletallet er opgjort pr. indbygger, er befolkningsmæssigt små kommuner mere udsatte for at indtage de "ekstreme" værdier. Det bemærkes således også, at tre ud af de fire kommuner med den laveste finansielle egenkapital (dvs. størst nettogæld) er små ø-kommuner. I den anden ende af skalaen er det dog bemærkelsesvigt landets største kommune, Københavns Kommune, der indtager pladsen som den kommune, der har den største finansielle egenkapital pr. indbygger, dvs. den største nettoformue.

**Figur 6.3 Spredningen i kommunernes finansielle egenkapital i 2022.
Kroner pr. indbygger.**

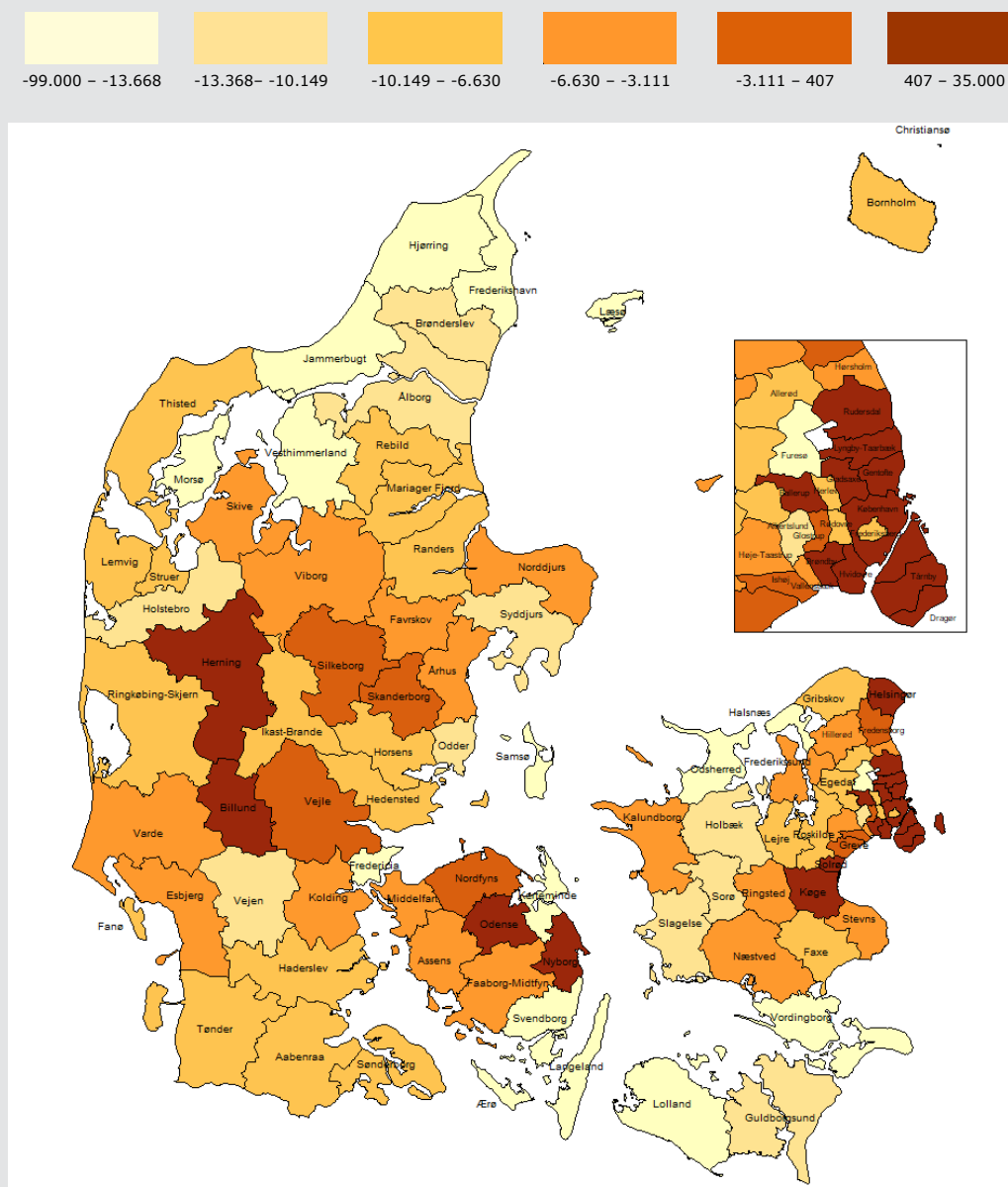
Anm.: Det skal bemærkes, at nøgletallet finansiell egenkapital ikke er et perfekt nøgletal til en mellemkommunal rangering af kommunernes finansielle stilling, idet der er forhold af relevans for en fyldestgørende sammenligning, som tallet ikke nødvendigvis tager højde for. Det afhænger naturligvis af, hvad ens fokus er. I VIVEs opgørelse af nøgletallet ekskluderes under langfristet formue/gæld fx funktion 9.32.21 Aktier og andelsbeviser mv., jf. beskrivelsen af konstruktionen af styringsnøgletallene, som tilgås via det følgende link: <https://eco.vive.dk/styring/Styringsn%C3%B8gletal-Tolkning-og-forklaringer.pdf>. Vi vælger ikke at medtage de langfristede tilgodehavender under funktion 9.32.21, fordi funktionens saldo i de fleste kommuner i overvejende grad består af midler henført til kommunens ejerskab af selskabsjorte forsyningsvirksomheder, og fordi det vurderes, at kommunerne vanskeligt vil kunne realisere aktiverne – og i givet fald næppe til den bogførte værdi. Samtidig vurderes det, at en medtagelse af forholdet vil medføre for stor vilkårlighed i sammenligning mellem kommuner, da etablering af selskaberne sker på forskellige tidspunkter.

Note.: Der er i figuren set bort fra Samsø og Furesø Kommuner (se note til figur 6.1).

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Spredningen i kommunernes finansielle egenkapital kan naturligvis også vises geografisk, hvilket sker i Figur 6.4. Det generelle billede er, at flertallet af kommunerne med en positiv finansiell egenkapital er placeret i hovedstadsområdet. Omvendt er flere af kommunerne med en forholdsvis stor negativ finansiell egenkapital pr. indbygger placeret i Nordjylland samt Vest- og Sydsjælland.

Figur 6.4 Finansielt egenkapital ultimo 2022. Kroner pr. indbygger.

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

7 Årets resultat og finansiell egenkapital

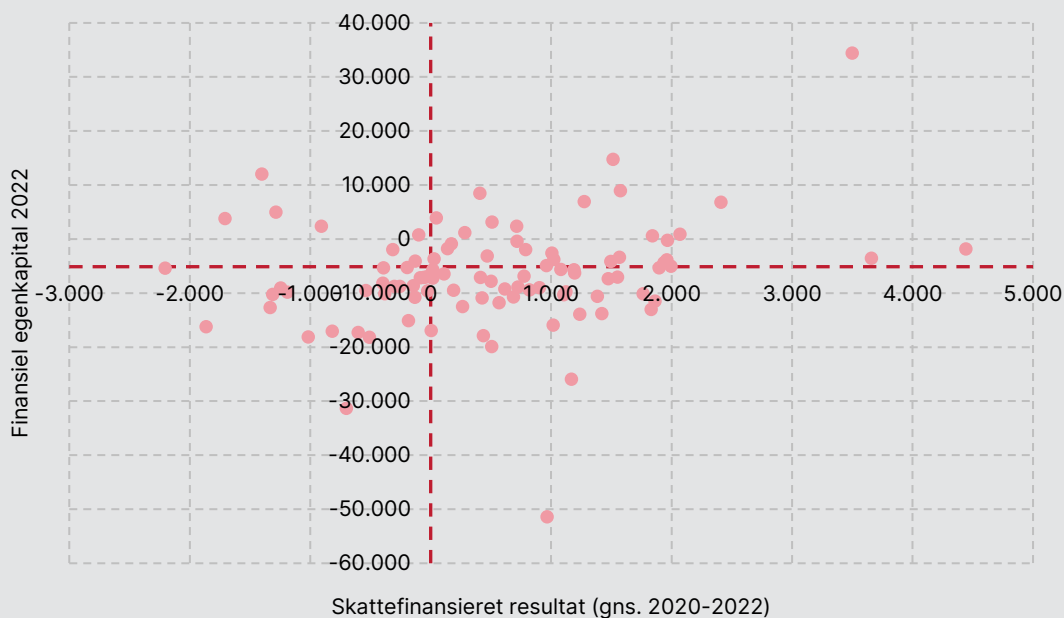
Bevægelserne i kommunernes finansielle egenkapital påvirkes af deres skattefinansierede resultat, og det er derfor relevant at se på de to tal i sammenhæng. Figur 7.1 viser sammenhængen mellem finansiell egenkapital ultimo 2022 og det skattefinansierede resultat i alt inkl. jordforsyning for kommunerne. Sidstnævnte har vi opgjort som et gennemsnit over en treårig periode fra 2020-2022, fordi enkelte år kan vise store udsving, som ikke nødvendigvis er udtryk for kommunens økonomiske situation generelt. En kommunes finansielle egenkapital udtrykker som beskrevet i kapitel 6 kommunens samlede finansielle nettoformue.

Kommuner, som ligger øverst til højre i figuren, har en relativt høj finansiell egenkapital, som er vokset grundet overskud på det samlede resultat i 2020-2022. Kommuner nederst til højre har en relativt lav finansiell egenkapital, men har forøget denne gennem et positivt samlet resultat. De kommuner, som ligger nederst til venstre, har et negativt skattefinansieret resultat i 2020-2022, hvilket forringer den finansielle egenkapital, som i 2022 er relativt lav. Endelig er der kommunerne øverst til venstre, som har et negativt skattefinansieret resultat, men samtidig en relativt høj finansiell egenkapital, der gør, at disse kommuners finansielle situation tillader et regnskabsunderskud.

Der findes ingen entydig standard for, hvad der er et hensigtsmæssigt niveau for en kommunes finansielle egenkapital. Én mulig tilgang er at skele til kommunens nettorenter og fastlægge det hensigtsmæssige niveau dér, hvor kommunen hverken har renteudgifter eller renteindtægter. En række forhold vedrørende forrentning og kontering af de kommunale gælds- og formueposter gør, at en gennemsnitlig kommune først belastes af renteudgifter, når nettogælden når en vis størrelse. Præcis hvor stor nettogælden skal være, før det udløser nettorenteudgifter, vil bl.a. afhænge af det generelle renteniveau og den enkelte kommunes likviditetsstyring og formue- og gældspleje. Ved at se på sammenhængen mellem nettorenteudgifter og finansiell egenkapital i 2022 kan man med en lineær regression estimere, at kommunernes finansielle egenkapital i gennemsnit var renteneutral ved en negativ finansiell egenkapital på 5.115 kr. pr. indbygger⁶. Derfor skærer den vandrette akse i Figur 7.1 den lodrette akse ved -5.115 kr. og ikke ved nul. Tankegangen er, at nettogælden først bliver en udfordring, når den udløser renteudgifter, som belaster de løbende budgetter og regnskaber.

⁶ I regressionen er Samsø Kommune udeladt på grund af ekstreme værdier.

Figur 7.1 Kommunerne fordelt efter finansiel egenkapital i 2022 og gennemsnitligt skattefinansieret resultat (inkl. jordforsyning) 2020-2022. Kroner pr. indbygger (2022-priser).

Anm.: Samsø og Læsø Kommuner er udeladt af figuren på grund af ekstreme værdier (Samsø: finansiel egenkapital = -98.326 kr. pr. indbygger, Læsø: skattefinansieret resultat = 8.099 kr. pr. indbygger).

Kilde: VIVEs styringsnøgletal, <http://eco.vive.dk/styring>.

Figur 7.1 viser, at 23 kommuner er udfordrede i forhold til deres finansielle situation. Det er kommunerne markeret nederst til venstre i figuren, som både har en relativt lav finansiel egenkapital og et samlet skattefinansieret underskud i perioden 2020-2022. Der er yderligere 36 kommuner (nederst til højre) med et positivt skattefinansieret resultat fra 2020-2022, som har kunnet bruge resultatet til at forbedre deres finansielle egenkapital, som dog stadig i 2022 var relativt lav. Endelig er der 30 kommuner med både en relativt høj finansiel egenkapital og et overskud som følge af et positivt skattefinansieret resultat i perioden 2020-2022 (øverst til højre), mens der er 9 kommuner, som har tæret på en relativt høj finansiel egenkapital gennem et gennemsnitligt regnskabsunderskud fra 2020-2022 (øverst til venstre).

VIVÉ